

תשרי התשע"ז

בס"ד

השיעור מוקדש לעילוי נשמת מנחם אביצור בן יהודה אריה ז"ל

נח - איש צדיק
לפרשת נח

1. בראשית ו' ח: "וַיִּזְחַק מֶצֶא חֵן בְּעֵינֵי ה'"
2. בראשית ו' ט: "אֵלֶּה תּוֹלְדֹת נֹחַ, נֹחַ אִישׁ צַדִּיק תָּמִים הָיָה, בְּדַרְתָּיו; אֶת-הָאֱלֹהִים, הִתְהַלֵּךְ נֹחַ"
3. רש"י על פי הגמרא (סנהדרין קט ע"א): יש מרבותינו דורשים אותו לשבח, כל שכן שאילו היה בדור של צדיקים היה צדיק יותר. ויש שדורשים אותו לגנאי, לפי דורו היה צדיק ואילו היה בדורו של אברהם לא היה נחשב לכלום
4. בראשית ו' י"ב: "וירא אלוקים את הארץ והנה נשחתה כי השחית כל בשר את דרכו על הארץ"
5. בראשית ו' י"ג: "קץ כל בשר בא לפני כי מלאה הארץ חמס מפניהם והנני משחיתם את הארץ"
6. בראשית ו' י"ד: "עשה לך תיבת עצי גופר...ובאת אל התיבה אתה ובניך ואשתך ונשי בניך איתך"
7. בראשית ו' כ"ב: "ויעש נח ככל אשר ציוה אותו אלוקים כן עשה"
8. ישעיהו נ' ט: "כי מי נח זאת לי אשר נשבעתי מעבור מי נח עוד על הארץ."
9. בראשית י"ח כ: "זעקת סדם ועמורה כי רבה וחטאתם כי כבדה מאוד"
10. בראשית י"ח כ"ג-כ"ד: "האף תספה צדיק עם רשע?! אולי יש חמישים צדיקים בתוך העיר, האף תספה ולא תשא למקום"
11. שמות ל"ב ו: "ועתה הניחה לי ויחר אפי בהם ואכלם"
12. שמות ל"ב י"א-י"ג: "למה ה' יחרה אפך בעמך [...] זכור לאברהם ליצחק ולישראל עבדך אשר נשבעת להם בד"
13. שמות ל"ב י"ד: "וינחם ה' על הרעה אשר דיבר לעשות לעמו"
14. הרב אביגדור נבנצאל: "תמיד יש להשתדל. אולי התפילה לא תהפוך את הפושעים. אבל טמון בתפילה הכוח להשפיע על העולם ולהעלות את העולם למדרגה עליונה יותר. על אף שה' החליט "והנני משחיתם את הארץ", הרי שבכוחה של תפילת נח לתת חסד לעולם. לפיכך יכול דבר ה' להשתנות, שהעולם השתנה ונעשה גבוה יותר".
15. גמרא סנהדרין ק"ח ע"ב: "שינה עליהם הקב"ה סדר בראשית שהייתה חמה יוצאת ממערב ושוקעת במזרח"
16. הרב אשכנזי (מניטו): אם מקשיבים לאלוקים בונים תיבה, עם שומעים לה' בונים בית לה'
17. ברכת יוצר אור בתפילת שחרית: "המאיר לארץ ולדרים עליה ברחמים, ובטובו מחדש בכל יום תמיד מעשה בראשית"
18. דברים י"א, י"ג: "לעבדו בכל לבבכם"
19. הגמרא תענית ב ע"א: "איזוהי עבודה שבלב - זו תפילה"
20. תהילים קמ"ה י"ח: קרוב ה' לכל קוראיו לכל אשר יקראוהו באמת
21. דברים ט י"ד: הָרַף מִמְּנֵי וְאֶשְׁמִידֶם וְאֶמְחָה אֶת שָׁמַיִם מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם וְאֶעֱשֶׂה אוֹתָךְ לְגוֹי עָצוּם וְרַב מְמֹנָו.
22. הגמרא חולין קלט ע"ב: משה מן התורה מנין?
23. בראשית ו' ג: וַיֹּאמֶר ה' לֹא יֵדוּן רוּחִי בְּאָדָם לְעֹלָם בְּשָׁגַם הוּא בְּשָׂר וְהָיָו יָמֵיו מָאָה וְעֶשְׂרִים שָׁנָה.
24. רש"י: 'בשג"ם' בגימטריא מש"ה.

25. שמות ל"ב לב :

"ואם אין מחני נא מספרך אשר כתבת"

26. הרא"ש בפסקיו (נתיב ט'): :

"ויחל נח איש האדמה ויטע כרם" (בראשית ט-כ) דרשו חז"ל 'שנעשה חולין' [בר"ר לו-ג] ומי גרם לו שאיבד ממדרגתו? שלא התפלל על דורו. בא משה ומתפלל על דורו - "ויחל משה את פני ה' אלקיו" (שמות לב-יא), לתקן את שבגלגולו הקודם כנח לא התפלל עליהם, ובאותו ביטוי שמוזכרת קלקלתו מוזכר תיקונו מאה עשרים שנה"

27. הרב מאיר שמחה הכהן מדווינסק, בפירושו ה'משך חכמה' על פרשת נח :

חביב משה מנח, נח משנקרא "איש צדיק" נקרא "איש אדמה", משה משנקרא "איש מצרי" נקרא "איש אלקים". (מדרש בראשית רבה). יש שתי דרכים בעבודת ה' יתברך, דרך אחת היא דרכו של המייחד עצמו לעבודת ה' ומתבודד, והדרך השנייה היא דרכו של העוסק בצרכי ציבור ומבטל עצמו בשביל הכלל עד כדי הפקרת חייו הפרטיים עבורם. והנה לפי הנראה לעיני בשר דווקא המתבודד ומתרכז כולו בהשלמת עצמו הוא יעלה מעלה מעלה, ואילו העוסק בצרכי ציבור ירד ממדרגתו, כמו שמובא במדרש (קהלת רבה ז-יד) על הפסוק: "כי העושק יהולל חכם" - ריב"ל שכח שמונים הלכות בשביל שעסק בצרכי ציבור". אך הנסיון הוא אחרת, נח שהתבודד ולא הוכיח את בני דורו הידרדר לבסוף ממדרגתו, מ"איש צדיק", ונקרא "איש האדמה". ואילו משה, בתחילת דרכו נקרא "איש מצרי", שהוכרח לגלות כיוון שמסר עצמו על ישראל בהריגת המצרי. הוא, שהקדיש את חייו להנהגת עם ישראל, נקרא לבסוף "איש האלקים", שהגיע לתכלית השלמות של מה שיוכל האדם להשיג.